

29. Âşık Veysel'in "Kara Toprak" şiirini aksiyolojik yönden inceleme

Ahmet YILDIRIM¹

APA: Yıldırım, A. (2023). Âşık Veysel'in "Kara Toprak" şiirini aksiyolojik yönden inceleme. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (36), 533-540. DOI: 10.29000/rumelide.1369101.

z

Aksiyoloji (değerler), insanların yaşamına etik ve estetik yönden tesir eden belirli değerlerin sorgulanmasına/değerlendirilmesine olanak sağlayan bir felsefe disiplinidir. Toplumda daha olumlu bir atmosfer oluşturmak için önemli bir yere sahip olan değerler, bireylerin insan haklarına saygı duymalarını; dürüstlük, adalet, yardımlaşma, hoşgörü gibi etik davranışları benimsemelerini ve bunları uygulama becerilerini geliştirmelerini amaçlar. Toplumun bir parçası olan edebî eserler de bu alana kayıtsız kalmaz. Bunu kimi zaman örtük kimi zaman ise aleni bir şekilde yansıtırlar. Bu bağlamda, Âşık Veysel'in şiirlerinde de değerler önemli yer tutar. Kendine özgü tarzı ve duygusal söyleyişiyle sanat dünyasına önemli eserler kazandıran şair, "Kara Toprak" şiiri ile halk kültürünün en değerli eserlerinden birini oluşturur. Bu eser; doğaya, toprağa ve insana olan sevgisiyle nl Âşık Veysel'in toprağa duyduğu sevgiyi ve saygıyı anlatır. şiirde, toprağın güzelliği ve derin manaları anlatılırken doğanın insanoğluna verdiği önemli mesajlar da iletilir. şiirin genelinde, tabiatın insana ve insanoğlunun da tabiata olan bağımlılığı dile getirilir. Bu yönüyle şiir, sadece toprağa olan saygıyı değil, aynı zamanda tabiatın değerini de anlatarak insanların doğayla bütünleşmesini artırır ve doğa-insan bağını gclendirmeye de katkı sunar. şiirde doğa-insan ilişkisinin yanında insanoğlunun zamana karşı olan mcadelesi de bulunur.

Anahtar kelimeler: Âşık Veysel, Kara Toprak, değer, aksiyoloji

An axiological analysis of Âşık Veysel's poem "Kara Toprak"

Abstract

Axiology (values) is a philosophy discipline that allows the questioning/evaluation of certain values that affect people's lives ethically and aesthetically. Values, which have an important place in creating a more positive atmosphere in society, require individuals to respect human rights; It aims to enable them to adopt ethical behaviors such as honesty, justice, cooperation and tolerance and develop their skills to implement them. Literary works, which are a part of society, do not remain indifferent to this field. They reflect this sometimes implicitly and sometimes explicitly. In this context, values have an important place in the poems of Âşık Veysel. The poet, who brought important works to the art world with his unique style and emotional utterance, creates one of the most valuable works of folk culture with his poem "Kara Toprak". This work; It tells the love and respect for the land of Âşık Veysel, who is famous for his love for nature, soil and people. In the poem, while the beauty and deep meanings of the soil are explained, the important messages that nature gives to human beings are also conveyed. Throughout the poem, the dependence of nature on humans and human beings on nature is expressed. In this respect, poetry increases the integration of people with nature by expressing not only the respect for the land, but also the value of nature, and contributes to strengthening the nature-

¹ ğr. Gr. Dr., Harran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı, Yeni Türk Edebiyatı ABD (şanlurfa, Türkiye), ahmetyldirm@harran.edu.tr / ahmet_yildirm@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-6338-7009 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 27.07.2023-kabul tarihi: 20.10.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1369101]

human bond. In the poem, besides the nature-human relationship, there is also the struggle of human beings against time.

Keywords: Aşık Veysel, Kara Toprak, value, axiology

Giriş

Aksiyoloji, değerlerin incelenmesiyle ilgilenen bir felsefe dalıdır. İnsanı ve dünyayı anlamak için insan değerleri, gerçekler ve fikirler arasındaki ilişkileri gözlemleyen ve analiz eden aksiyoloji, soruların çözümlenmesine yardımcı olmak için öncelikle bir değerler sistemi oluşturur (Yavuz, 2014, s. 76). İnsan değerleri ve anlamları hususunda düşünce geliştiren aksiyolojinin edebiyatla olan bağlantısı yadsınamaz. Estetik bir sanat dalı olan edebiyat, insanoğlunun tecrübelerinin bir yansıması olarak meydana gelir. Edebiyatın insan değerleri ve anlamları hakkında farkındalık oluşturduğu, toplumun değerlerine kayıtsız kalmadığı bir gerçektir.

Edebiyat ve aksiyoloji arasındaki ilişki, edebî eserlerdeki değerlerin incelenmesi, yargılanması ve yorumlanması yoluyla gerçekleşir. Edebî eserler aksiyolojinin ilgisini çeken özgün bir materyal sağlar ve aksiyolojik teoriyi edebiyatın yardımıyla geliştirmek için izin verir (Yusufoğlu, 2021, s. 173). Örneğin, Fyodor Dostoyevski'nin "Suç ve Ceza" romanında Raskolnikov'un eylemleri aksiyolojik bir sorun olarak değerlendirilebilir. Eser; adalet, vicdan, insanlık, doğru ve yanlış gibi insan değerleri hakkında birtakım sorulara cevap arar (Rutli, 2019, s. 95). Aksiyolojik soruların ele alınması, değerlendirilmesi ve yorumlanması, eserin etkinliğini ve öğreticiliğini artırır.

Aksiyolojik yönden yapılacak bir inceleme sayesinde edebî eserler, okuyucular için daha anlamlı ve öğretici hale gelebilir. Söz konusu okuma yöntemi neticesinde değerler hakkında derin düşünceler ve anlayışlar öne çıkarken kişilerde farkındalığı artırabilir ve insanları başkalarına karşı daha duyarlı kılabilir. Sonuç olarak, aksiyolojik yönden edebî eserlerin irdelenmesi, insan değerleri, inançları ve anlamları hakkında felsefi bir anlayışa katkı sunarak öğretici ve faydalı bir alanı meydana getirir. Böylelikle insanların anlamlara ve değerlere olan yaklaşımlarını sorgulamak için benzersiz bir fırsat sunar.

Aşık Veysel, şiirlerini hayatı anlama ve anlamlı kılma çabası sonucu oluşturduğu için, değerlerle doğrudan ilişki içerisindedir. Şair, insanları sanat aracılığıyla birçok değerle tanıştır ve bu değerleri onların yaşamlarında belirleyici olmasına katkı sunar. Veysel'in görevi, insanların dünyayı anlamlandırmasında yardımcı olmak ve bir şekilde yaşam biçimlerini, inançlarını, beklentilerini ve değerlerini yansıtmaktır. Dolayısıyla o, şiirlerinde güzellik, ahlak, adalet, sevgi, hoşgörü, dürüstlük ve diğer birçok insani değeri bireysel veya toplumsal açıdan ele alır (Kurtoğlu, 2017, s. 101-123). Bu bağlamda, aksiyoloji ile Aşık Veysel gibi bir kültür ikonunun ilişkisi, akademik çalışmalarda incelenmeye değerdir. Onun şiirleri genellikle aşk, doğa ve insanlık gibi konular etrafında şekillenirken bunlarda doğa ve insanlık arasındaki bağ, insanlığın doğaya olan borçluluğu güçlü biçimde vurgulanır. Çevre, doğal kaynakların korunması ve doğaya saygı temaları ise şairin vermek istediği mesajlar olarak sık sık işlenir. Benzer şekilde, insanlar arasındaki birliktelik, sevgi, hoşgörü, dünyanın barışı ve adalet konuları da şiirlerinde yer alır (Binyazar, 2015).

"Kara Toprak" şiirinin aksiyolojik açıdan incelemesi

Aşık Veysel Şatıroğlu, edebiyatımızın gelmiş geçmiş en önemli isimlerinden biridir. Şiirleri, türküleri ve hayat hikâyesi ile hemen herkesin tanıdığı Aşık Veysel, aynı zamanda estetik, kültürel ve etik değerler

konusunda da toplum hafızasına önemli katkılar sağlamış bir düşünürdür (Topakkaya, 2013, s. 91). Âşık Veysel'in estetik anlayışı ve sanata yaklaşımıyla başlayarak güzellik, uyum, sadelik ve ölümsüzlük gibi mefhumlar üzerindeki düşünceleri değerler felsefesi yönünden ele alınabilir. Ayrıca, Âşık Veysel'in kültüre ve geleneğe kattığı değer, etik olarak önemlidir. Bireysel özgürlük, adalet, barış, sevgi ve hoşgörü gibi evrensel değerleri de eserlerinde işleyen Veysel, bu değerleri benimsemenin ve yaşamının önemini vurgular (Binyazar, 2015). Veysel, "derin kültürel kökleri olan güzel, iyi ve yüce kavramları birer estetik değer olarak şiirlerine içkinleştirmiştir. İyilik kavramını, bireysel kazanımlardan öte toplumun değerlerini kapsayacak şekilde kullanarak farklı bir yaklaşım içindedir" (Yaşar, 2009, s. 47).

Veysel Şatıroğlu'nun "Kara Toprak" şiiri, edebiyatımızın önde gelen eserlerinden biridir. Şiir, toprağın insan yaşamında üstlendiği role değinirken aynı zamanda insanlığın yaşamındaki dostluğun önemini de vurgular (Güneş-Ökten, 2022, s. 220). Kara Toprak, Veysel ile yeryüzü arasındaki ilişkiyi kutlayan bir eserdir. Şiir, şairin her zaman yanında olan ve ihtiyaç duyduğu her şeyi ona veren sadık sevgiliyi yani "sadık yârim" olan toprak metaforunu kullanır. Aksiyolojik açıdan değerlendirildiğinde felsefe, din ve ahlak konularında önemli mesajlar taşır. Şiirin başında "Dost dost diye nicesine sarıldım. Benim sadık yârim kara topraktır" dizeleriyle toprağın; insanın en yakın dostu ve sırrını saklayan bir varlık olduğu vurgulanır. Burada, insanların birbirinden beklediği dostluğun ve vefa duygusunun çoğu zaman yetersiz kaldığı, ancak toprağın insana her türlü faydayı sunduğu ifade edilir. İlk dördlükte yer alan aksiyolojik unsurlar; dostluk, sadakat ve gerçeklik olarak belirlenebilir. Dostluk ve sadakat insan ilişkilerinde önemli değerlerdir ve bu dördlükte de ön plana çıkar:

Dost dost diye nicesine sarıldım
Benim sadık yârim kara topraktır
Beyhude dolandım, boşa yoruldum
Benim sadık yârim kara topraktır²

Bu şiirde toprak ile değerler arasındaki ilişki açık bir biçimde ortaya konulmaktadır. Değerlerin korunması, yaşatılması için toprağa ihtiyaç duyulduğu belirtilir. Toprak insanı besler, korur ve hayatta kalmasını sağlar. İnsanlar ise toprağa değer vererek, onu korurlar ve verimli hale getirirler. İkinci dördlükte, aksiyolojik olarak incelendiğinde, yüzeysel bir bakış açısı değerleri tespitite yetersiz kalabilir. Bunun yerine şiirin bütününden parçayı inceleyecek olursak bu dördlükte insani değerlerden "vefa" duygusu toprak ile özdeşleştirilerek sunulur:

Nice güzellere bağlandım kaldım
Ne bir vefa gördüm ne fayda buldum
Her türlü istediğim topraktan aldım
Benim sadık yârim kara topraktır

Üçüncü dördlükte, Âşık Veysel'in "sadık yârim" in değerlendirilmesi yapılırken aksiyolojik değerler üzerinden çözümlenebilir. Öncelikle, toprağın verdiği hediyeler, yemekler ve malzemeler, maddi değerlerin önemli olduğunun bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Ancak bu aynı zamanda "sadakat" in bir ifadesi olarak da okunabilir. "Kazma ile dövmeyince kıt verdi"ği ifadesi ise, emek vermeden bir şeyler elde etmenin zorluğuna dair bir anlatım olabilir. Emek ve çalışmanın kıymeti, aksiyolojik değerler açısından önemli bir noktadır. Son olarak, yârim kara toprak olarak ifade edilmesi, bir anlamda doğayla olan bağın ve doğal değerlerin önemini vurgular. Tüm bu değerlendirmeler sonucunda, Âşık Veysel'in

² Şiirden alıntılar Âşık Veysel'in bütün şiirlerinin yer aldığı *Dostlar Beni Hatırlasın. Âşık Veysel: Hayatı ve Bütün Şiirleri* adlı kitaptan (s.128) yapılmıştır. Kitabın künyesi için bkz. Kaynaklar.

dörtlüğü, maddi ve manevi değerlerin önemine dair bir anlatım olarak yorumlanır. İnsanın emeği ve doğal değerlerle kurulan bağın aksiyolojik değeri yüksek görülebilir:

Koyun verdi, kuzu verdi, süt verdi
Yemek verdi, ekmek verdi, et verdi
Kazma ile dövmeyince kıt verdi
Benim sadık yârim kara topraktır

Dördüncü dörtlük, Âşık Veysel'in toprağa olan saygısını ve doğaya değer verdiğini gösterir. Âşık Veysel, ayrıca dine ve tarihe atıfta bulunarak dünyanın Adem'in zamanından beri insanlar için var olduğunu ve o zamandan beri birçok neslin devam etmesine yardımcı olduğunu anlatıyor. Ayrıca toprağı işlemenin getirdiği güçlükleri de kabul ediyor, ancak dünyanın her zaman kendisine verilen çabanın karşılığını verdiğini vurguluyor. Onun için sadık yâri kara topraktır ve kendisi de doğanın bir parçası olarak onunla uyum içinde yaşayarak hayatını sürdürür. Ayrıca, doğanın gücü ve lütfu ile beslendiğini ve ona minnettar olduğunu da belirtir. Bu açıdan, dörtlük aksiyolojik olarak doğal değerlerin ve doğaya saygının önemine dikkat çeker ve bu değerleri insanlığın ortak mirası olarak kabul eder:

Adem'den bu deme neslim getirdi
Bana türlü türlü meyve bitirdi
Her gün beni tepesinde götürdü
Benim sadık yârim kara topraktır

Beşinci dörtlükte, Âşık Veysel'in yaşam algısı, insanın maddi değerlere bağlı olmadığı ve sadık bir yârin kara toprak olduğu düşüncesinden meydana gelir. Aksiyolojik açıdan, insan değerleri ve ilkelerine yönelik bir perspektif sunar. Hayatın öncelikle anlamlı, sadık, kalıcı ilişkiler ve değerlerle dolu olduğunu ifade eder. Maddi varlıkların önemsizliği, insanın içsel dünyasına ve bağlarının önemine vurgu yapar. Bu açıdan, dörtlük aksiyolojik değerlendirmede pozitif bir değer taşır. Ayrıca toprak-anne ilişki kuran şair, insanoğlunun varlığında annenin yerine dikkatleri çeker. "Anne, sadece çocuğunu dünyaya getirmekle kalmaz, aynı zamanda onu korur, büyütür, hayata hazırlar" (Karabulut, 2022, s. 24). Bu yönleriyle anne ile toprak arasında özel bir benzerlik oluşur:

Karnın yardım kazmayınan, belinen
Yüzün yırttım tırnağınan, elinen
Yine beni karşıladı gülünen
Benim sadık yârim kara topraktır

Altıncı dörtlükte insanın sadakati ve doğaya olan güveni anlatılır. Aksiyolojik yönden ele alındığında sadakat, doğaya güven gibi kavramlar pozitif değerlerdir. Ancak işkence ve acımasızlık gibi negatif değerler bile tüm hoşgörüsüyle toprakta erir. "Bireyin içine düştüğü yoksulluk, sefalet, çaresizlik, kimsesizlik, hastalık, geçimsizlik gibi durumlar karşısında duyulan merhamet duygusu" (Baş, 2012, s. 194) toprak metaforu ile okuyucunun karşısına çıkar. Doğanın bereketini yansıtan toprak, insanların acı çektirmesine rağmen, onlar için sadık bir yoldaş olarak kalır. Toprak, insana beslenme, barınma ve yaşam alanı sağlar. Sonuç olarak bu dörtlük, insanların doğayla uyum içinde olması gerektiğini ve sadakatin önemini vurgular. Âşık Veysel'in bu şiiri, insanların doğayla olan ilişkilerinin ne kadar önemli olduğunu anlatır. Şairin, kara toprağa olan sevgisi, doğanın bizlere sürekli veren, yalnızca alan değil, aynı zamanda sunan bir varlık olduğunu gösterir:

İşkence yaptıkça bana gülerdi
 Bunda yalan yoktur herkes de gördü
 Bir çekirdek verdim, dört bostan verdi
 Benim sadık yârim kara topraktır

Yedinci dörtlükte de insanı ve doğayı önemseyen bakış açısı sürdürülür. Havaya bakarak hayatın önemini ve sağlık değerini fark ederken toprağa bakarak da Allah'a dua etmek ve şükretmek gerektiğini söyler. Bu yaklaşım aksiyolojik olarak insan ve doğaya saygı gösteren bir anlayışı sergiler. Aynı zamanda ölümü de doğal bir süreç biçiminde kabul ederek toprağa dönüşü sadık yâre dönüş olarak nitelendirmesi de insana ve doğaya bağlı bir bakış açısını vurgular. Bu açıdan da dörtlük, ahlaki değerleri ön plana çıkarmayı sürdürür:

Havaya bakarsam hava alırım
 Toprağa bakarsam dua alırım
 Topraktan ayrılısam nerde kalırım
 Benim sadık yârim kara topraktır

Sekizinci dörtlük, ahlaki değerler açısından oldukça önemli olan cömertlik kavramını işler. Burada şair, "toprağın vericiliği ile yaratıcının özelliklerini benzeştirir, insanın bu özelliklerle donanması ile yaratılış maksadına uygun hale geleceğine işaret eder. Aleviler Hz. Ali'ye Ebu Turap, toprağın babası derler. Toprağa ve topraklığa olan bu zen, Veysel'e ait olduğu inanç evreninden gelir" (Işık, 2015, s. 99). Aksiyolojik açıdan ele alındığında, cömertlik insanın Allah'tan aldığı bir güçle dünya üzerindeki varlıklarını paylaşmasını gerektiren bir ahlaki değerdir. Bu dörtlükte de cömertlik toprağa verilmiş bir değer olarak görülür ve aslında insanın en sadık arkadaşının da kara toprak olduğu ifade edilir. Toprak, "bütün kötülükleri yutacak kadar geniş, bütün varlığını ona verecek kadar da cömerttir" (eribaş 2011, s. 71). Her lml gibi, insan da bir gün bu kara toprağa dönecektir ve bu nedenle kara toprağa karşı saygı göstermek, onu cömertçe kullanmak ve doğanın döngüsüne saygı duymak önemlidir. Bu dörtlük, insanlara varlıklarını paylaşma ve doğayla bir bütün olarak yaşama anlayışını taşıyan önemli bir ahlaki değeri vurgular:

Bir dileğin varsa iste Allah'tan
 Almak için uzak gitme topraktan
 Cömertlik toprağa verilmiş Hak'tan
 Benim sadık yârim kara topraktır

Dokuzuncu dörtlükte Aşık Veysel'in birçok eserinde olduğu gibi insanın varoluşsal gerçekliği, insanoğlu ile yaratıcının ilişkisi, hakikat, gizlilik ve sadakat gibi değer yargıları irdelenir. Aksiyolojik yönden ele alındığında, bu dörtlükteki önemli kavramlar şunlardır: *Hakikat*: Aşık Veysel, burada hakikatin bir açık nokta olduğunu belirtiyor. Bu açık nokta, insanın gerçek varoluşunu ve evrenin temelinde yatan gerçekliği anlatıyor. Bu noktayı fark edebilmek için insanın iç dünyasına yönelmesi gerekir. *Allah ve kul arasındaki ilişki*: Bu dörtlükteki en önemli kavramlardan biri Allah ve kul arasındaki ilişkidir. Aşık Veysel, Allah'ın kula yakın olduğunu ve kulun da Allah'a yaklaşabileceğini vurgular. Bu, insanın varoluşsal gerçekliği içinde bulunan bütünlük ve uyumun ifadesidir. *Hakkın gizli hazinesi*: Bu dörtlükteki bir diğer önemli kavram hakkın gizli hazinesidir. şiirin en özgün satırlarından biri olan "Hakkın gizli hazinesi toprakta" ifadesi, insanın ulaşmaya çalıştığı gerçekliğin özünü ve derinliğini yansıtır. Ancak bu hazinenin bulunabilmesi için insanın dikkatli, sabırlı ve özverili olması gereklidir. *Sadakat*: Bu dörtlükte en son vurgulanan kavram sadakattir. Aşık Veysel, sadakat kavramını "kara

toprak" metaforu üzerinden kullanarak insanın gerçek ve doğal varlığına gönderme yapar. Bu, insanın varoluşsal gerçekliğinin temelinde yatan özün farkındalığı ve ona uyumun ifadesidir. Tüm bu değerlendirmeler gösteriyor ki Aşık Veysel'in bu dörtlüğü, insanın varoluşsal gerçekliğinin derinliklerinde yatan farkındalığı ve doğal uyumu vurgulayan önemli bir aksiyolojik mesaj taşır:

Hakikat istersen açık bir nokta
Allah kula yakın, kul da Allah'a
Hakkın gizli hazinesi toprakta
Benim sadık yârim kara topraktır

Onuncu dörtlükte Aşık Veysel, hayatın geçiciliği ve ölümün kaçınılmazlığı üzerine düşünür. Bu açıdan değerlendirildiğinde, dörtlükte insana ve insan yaşamına duyulan saygı ve ölümün doğal bir son olduğu düşüncesi öne çıkar. Toprağın insana sunduğu cömertliğin yanında verdiği sarsılmaz güven hissi de anlatılarak doğanın insan için ne denli önemli olduğu vurgulanır. Bütün kusurları örtmesi, merhem çalarak yaraları iyileştirmesi ve bütün cömertliğiyle kolunu açması ile toprak sadık bir yoldaş ve yardımcıdır. İnsanoğlu içinde bulunduğu bazı durumlardan çıkış için sığınaklar arar (Karabulut, 2022, s. 693). Bu da doğanın, insanlar için sadece bir kaynak olmanın ötesinde, şifa ve iyileştirici bir özelliği olduğunu gösterir. Bu nedenle, dörtlük aksiyolojik açıdan doğaya saygıyı vurgularken ölüm gerçeğine de dikkatleri çeker:

Bütün kusurumu toprak gizliyor
Melhem çalıp yaralarım düzlüyor
Kolun açmış yollarımı gözlüyor
Benim sadık yârim kara topraktır

Sonuncu dörtlükte ise şair, toprağın kendisine ölmez bir eser bıraktığını ve insanın bu eseri gün gelip keşfedeceğini vurgular. Toprağın insana en büyük hediye olduğunu öne çıkarırken aynı zamanda, insanın toprağa da gerekli ihtimamı göstermesini bekler. Son mısralar, insanın kimliğinin kalıcı bir eser bırakarak dünya üzerinde var olma hedefini yansıtır. Dolayısıyla Veysel'in şiiri, insana hayatın döngüsü ve doğanın sonsuz yenilenmesi konusunda ipuçları sunar. İnsanların ömrü sınırlıdır, fakat toprak sonsuzdur. Ölüm, yok olmak manasına gelmeyip yeniden doğuşun kapısını açar. Toprak, hayatın bu döngüsünün merkezinde bulunur ve insanların hayatta kalmasına destek olur. Bu da toprakla olan ilişkimizi daha güçlü kılar. Aşık Veysel'in ifadeleriyle, fiziksel olarak sınırlı varlıklar olan insanların hayatlarında kıymetli şeyler yaparak geride kalıcı miras bırakabilir. Bu dörtlük, insana dayalı bir aksiyolojik dünya görüşüne işaret eder, çünkü insanın değeri ve önemi, toplumda bıraktığı izler ve cesaretler yoluyla belirlenir:

Her kim ki olursa bu sırta mazhar
Dünyaya bırakır ölmez bir eser
Gün gelir Veysel'i bağrına basar
Benim sadık yârim kara topraktır

Aşık Veysel Şatıroğlu'nun "Kara Toprak" şiiri, insanın bedeninin ölümsüz ruhundan ayrılmasını ve toprağa dönüşünü açıkça tasvir ederek noktalanır. Şiir, insanların güzellikler ve zenginlikler peşinde koşarken günün sonunda yaşamın asıl anlamını ve değerini kavrayacağı bir düşünceye varır. "Toprağı kişileştiren Aşık Veysel, ilk ve bozulmamış olan değerlere, öze dönüşe gönderme yapar. Böylece insanoğluna, doğumdan ölüme toprakla başlayıp sonlanacak olan yolculuğunu hatırlatmak ister.

Doğduğunda ana kucağı gibi onu sarmalayan toprak, son yolculuğunda da onun yanındadır" (Şenocak, 2015, s. 154). Şair, yaşamının her anında yanında olan ve kopmaz bağlılıkla hizmet eden kara toprağı her bendinde ver. Toprak, insanın bütün ihtiyaçlarına cevap verebilecek lide zengin bir kaynakken aynı zamanda insanın bedeninin de son durağıdır. Aşık Veysel, insan ömrünün sınırlı olduğunu ve bu kısacık yaşamı en verimli biçimde değerlendirmenin önemini hatırlatır. İnsanlık, insan üstü bir varlık tarafından yaratılmış ve sonunda toprağa dönmek için dizayn edilmiştir. Veysel, insanoğlunun bu hakikati kabullenmesini öğütlerken bir gün herkesin kendisi gibi kara toprağa döneceğini vurgular. "Kara Toprak sadece üzerinde yaşanan, sadece maddi ihtirasların ve mülkiyet kavgalarının sahnesi değildi. 'Biz insanı bir iğnem topraktan yaratattık' ayetinin sırrına ermiş bir insan gibi o, toprağı hücrelerinde duyuyor, yaşıyor, topraktan geldiğini biliyor, toprağa döneceğini düşünüyordu" (zen, 2009, s. 115).

Sonuç

Aşık Veysel Şatıroğlu, sanat tarihimizin en önemli halk ozanlarından biridir. Gerek müzikal gerekse sözlü yönden zengin bir kültürel mirasa sahip olan Şatıroğlu, yaşadığı dönemdeki toplumsal ve siyasal dinamiklerin tesiriyle birçok acı hadise yaşar. Buna rağmen, iyimserliğini ve ümidini hiçbir Őartta yitirmez, yaşam anlayışı ve değer yargılarıyla halkın geniş bir kesimi tarafından sevilen bir figür haline gelir. Kaleme aldığı eserler de toplum tarafından büyük bir ilgi ile karşılanır. Onun "Kara Toprak" şiiri, poplaritesiyle edebiyatımızın klasikleşen şiirlerinden biri haline gelir. Eser, toprağın insan hayatındaki önemi üzerine kurulmuştur ve bir doğa parçası olarak toprağın insan hayatındaki sadakati ve cömertliği anlatılmaktadır. Şair, her dörtlükte toprağın farklı bir özelliğini veya insana sunduğu farklı bir faydayı irdeler. Şair, vermek istediği mesajı basit bir dille ifade eder ve halkın anlayabileceği bir dil kullanır. Bu nedenle, şiir halk arasında da çok sevilir.

Şiirin ana fikri, toprağın insan hayatındaki öneminin vurgulanmasıdır. Eser; toprağın insanlar için ne kadar önemli olduğu ve hayatın her alanında insana destek olduğu düşüncesi etrafında Őekillenir. Toprağın insanlara sağladığı zenginlik, verimlilik, g ve enerji yönlerini detaylı bir Şekilde ele alır. Şiir, toprağın sağladığı faydaları sıralarken insanoğlunun toprakla olan bağına özellikle dikkat çeker. Toprak, insana yardım edip onu beslerken aynı zamanda insanı yükseltir ve hayata tutunmasını sağlar. Ayrıca, Allah'a olan inanç ve bağlılık da vurgulanır. Toprağa birtakım tanrısal özelliğin yüklendiği şiirde cömertlik ve merhamet gibi değerlerin Tanrı'nın yansıması olarak toprakta grldği anlatılır. Dolayısıyla Allah'ın bir armağanı olan toprağın insanlar tarafından büyük bir titizlikle kullanılması arzulanır.

Sonuç olarak, Aşık Veysel'in kara toprak sevgisi, halk kültürü ve Şiirinin önemli bir yönünü temsil eder. Şairin bu eseri, toplumun daha geniş bir bakış açısına kavuşması, insanların doğayla olan ilişkilerinde daha duyarlı olmaları için bir ağrı niteliği taşırken değer-toprak ilişkisinin ne denli önemli olduğunu vurgular. Öte yandan, insanların toprağa olan saygısı ve değer vermesi gerektiği mesajı ile Şair, okuyucuya yönelik rehber olma misyonunu yerine getirir. Bu Şiir, edebiyat ve kültürün önemli bir noktasında bulunup değerleri koruma ve yaşatma konusunda bir ders niteliğindedir. Ayrıca insanların bireysel ve toplumsal değerleri kavramasına ve hayatlarındaki önemli Őeyleri takdir etmesine yardımcı olan, zamanın ötesine geçen bir çalışmadır. Kara Toprak, insanlık tarihinin derinliğinde bir yere sahip olan bir klasiktir ve yaşamsal değerleri bulmak isteyenlere ilham kaynağı olmaya devam etmektedir.

Kaynakça

- Baş, S. (2012). Bir Merhamet Şairi Olarak Mehmet Akif. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7/2, 193-217.
- Binyazar, A. (2015). *Uzun İnce Bir Yolda Aşık Veysel*. İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılık.
- Çeribaş, M. (2011). Âşık Veysel'in Duygu ve Düşünce Dünyasında Toprak. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 134, 70-72.
- Çınar, A. (2013). *Değerler Felsefesi ve Psikoloji*. Bursa: Emin Yayınları.
- Güneş, D., Ökten, C. E. (2022). Âşık Veysel'de Kara Toprak. *İdil*, 90, 219-232.
- Işık, C. (2015). Âşık Veysel ve Alevilik. *Dünya Ozanı Âşık Veysel Sempozyumu, Bildiriler Kitabı*, (s. 83-102). Sivas.
- Karabulut, M. (2022). Ahmet Haşım'ın Şiirlerinde Anne Algısı. *III. International Congress of Modern Studies in Social Sciences and Humanities, Proceedings Book*, (s. 23-31). Karabagh/Azerbaijan.
- Karabulut, M. (2022). Edip Cansever'in Şiirlerinde 'Kaçış' Teması. *7. International Conference on Evolving Trends in Interdisciplinary Research & Practices, Proceedings Book*, (s. 111-123). New York.
- Kurtoğlu, F. S. (2017). Âşık Veysel'in Şiirlerini Değerler Eğitimi Açısından Okumak. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 83, 101-123.
- Oğuzcan, Ü. Y. (2001). *Dostlar Beni Hatırlasın. Âşık Veysel: Hayatı ve Bütün Şiirleri*. İstanbul: İnkilap Kitapevi.
- Özen, K. (2009). *Âşık Veysel Selam Olsun Kucak Kucak*. İzmir: Duvar Yayınları.
- Rutli, N. Ü. (2019). Fyodor Dostoyevski'nin Suç ve Ceza İsimli Eserindeki Raskolnikov Karakteri Üzerine Nietzsche Felsefesi Açısından Etik Bir İnceleme. Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Şenocak, E. (2015). Âşık Veysel'in Dilinden ve Telinden Toprak Ananın Sesi. *Dünya Ozanı Âşık Veysel Sempozyumu, Bildiriler Kitabı*, 153-166. Sivas.
- Topakkaya, A. (2013). Âşık Veysel'in "Güzelliğin On Para Etmez" Adlı Şiiri'ne Felsefi Açından Bir Bakış. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 67, 89-102.
- Yaşar, H. (2009). Karacaoğlan Şiirlerinde Estetik Değerler. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1/2, 47-55.
- Yavuz, Z. (2014). Aksiyolojik Etik Teorisi ve Max Scheler Etiği. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yusufoğlu, N. (2021). Değer ve Edebiyat. *TOBİDER International Journal of Social Sciences*, 5/2, 173-187.